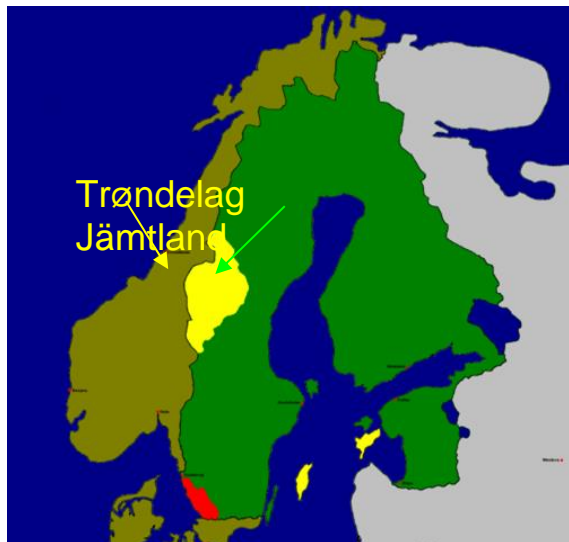

Posúvanie hranice

Región Jämtland bol dobytý Dánskom-Nórskom v roku 1178. Napriek niekoľkým švédskym pokusom o znovuzískanie tohto pohraničného regiónu zostal Jämtland pod nórskou nadvládou až do jeho obsadenia počas Hanibalovej vojny (1643 – 1645). Obyvatelia Jämtlandu, Jamti, sa spočiatku okupácii bránili a s pomocou Nórov rýchlo vyhnali švédske vojská. Švédsko však nakoniec vo vojne zvíťazilo, a preto sa Jämtland stal jeho súčasťou na základe zmluvy z Brömsebro v roku 1645.

Zmluva z Brömsebra v roku 1645 (ilustrácia Kaspera Holla): hnedá: Švédsko; zelená: Dánsko-Nórsko žltá: provincie Jämtland, Härjedalen, Idre a Särna (a ostrovy Gotland a Ösel v Baltskom mori), ktoré boli odstúpené Švédsku; červená: provincia Halland, odstúpená na 30 rokov.

Silný pocit príslušnosti Jamtov k nórsko-dánskemu kráľovstvu ich viedol k tomu, že opakovane podporovali pochody nórskej armády do Jämtlandu a kládli odpor švédskym vojskám. V období okolo Hanibalovej vojny sa značná časť obyvateľov Jämtlandu považovala za Nórov.

Po dobytí sa okamžite začal švédsky proces integrácie a 24. decembra 1645 vydala švédka kráľovná Kristína II. rezolúciu zameranú na obyvateľov Jämtlandu. Švédka regentka bola rozhodnutá nadviazať dobré vzťahy s novými krajanmi a začleniť ich do švédskeho štátneho systému.

Napriek snahám Švédska sa Dánsko-Nórsko po zmluve z Brömsebra niekoľkokrát pokúsilo získať Jämtland späť, a to aj počas dánsko-švédskej vojny v roku 1657, v ktorej Jamti vítali Nórov ako osloboditeľov. Ďalšie obdobie konfliktu nastalo v roku 1677, ale dobytie sa nepodarilo a začal sa proces švédizácie, ktorý odvrátil Jamtov od Trøndelagu.

Švédske zábery v provincii sa sústredili na obranu, čo malo značný vplyv na jamtských poľnohospodárov, na ktorých táto zodpovednosť ležala. V rámci vyjednávania sa však Jamtom podarilo v roku 1688 presadiť zmluvu, v ktorej sa uvádzalo, že sú povinní brániť

len svoju provinciu. Nakoniec v roku 1699 Jamti získali švédske občianstvo, čím sa stali poslednými obyvateľmi získaného územia, ktorí sa stali Švédmi.¹²

Znovudobytie východného Trøndelagu

Je možné, že študenti poľnohospodárstva pochádzajúci z Trøndelagu patria medzi zopár tých, ktorí ešte stále dúfajú v opätovné pripojenie Jämtlandu k Nórsku. Napriek humornému podtónu sa v súčasnosti angažujú v prebiehajúcom pokuse o znovudobytie regiónu. Zašli dokonca tak ďaleko, že ho nazývajú „východný Trøndelag“.

Títo študenti patria do „Trønders Union“ (TF), študentského zväzu na poľnohospodárskej vysokej škole v Ås, a za svoj cieľ bojujú od založenia zväzu v roku 1903. Počas prázdnin sa schádzajú, aby po jednom kameni posunuli hraničnú kamennú mohylu smerom na východ v snahe získať späť „svoju zem“.

Kamenná mohyla na nórskej hranici

Odolnosť

TF ponúka trvalé členstvo aj pre bývalých študentov. To znamená, že v niektorých rokoch sa presúvania kameňov zúčastnilo i niekoľko stoviek ľudí. Vďaka ich húževnatosti sa im podarilo posunúť hraničnú mohylu o niekoľko kilometrov do oblasti, ktorá je na mape označená ako švédska, ale nie bez odolnosti. Zákon zo 14. júla 1950 stanovuje pravidlá o rôznych opatreniach na označovanie a monitorovanie štátnej hranice. Dohoda medzi Nórskom a Švédskom zabezpečuje hraničné odbavenie každých 25 rokov.³

V roku 1995 švédske úrady uložili členom TF pokutu za výrub stromov a vytvorenie novej hranice cez les a za presunutie štátneho symbolu.

„Polícii sa to nepáčilo. Ale v boji za to, na čom záleží, musíte niečo obetovať.“

- Člen TF Erik Strickert -

¹ SNL (2023): Bromsebro. Dostupné online: <https://snl.no/Br%C3%B6msebro> (prístup: 26. 4. 2023).

² Undheim, H. (2019): *Jemtlands forsvensking Svensk integrasjon av Jemtland cirka 1645-1700*.

³ SNL (2023): Riksgrensen. Dostupné online: <https://snl.no/riksgrensen> (prístup: 26. 4. 2023)

V lese prestali rúbať stromy, ale v presune kameňov pokračovali.

V stanovách TF sa uvádza, že: „TF sa už roky usiluje o opätovné začlenenie východného Trøndelagu do Nórska. Cieľom je získať späť "Východný Trøndelag!" Nikdy sme neschválili mier v Brömsebro v roku 1645. Nebudeme však nerozumní; ponúkame Švédom, aby si výmenou zabrali Bergen.“⁴⁵

Boj pokračuje

V súvislosti s presunom hraníc sa na mieste, ktoré väčšina ľudí považovala za štátnu hranicu so Švédskom, objavil nápis „Východný Trøndelag“. Z tejto akcie bol obvinený správca cesty, ale nikto okrem poľnohospodárskych dobyvateľov netrval na nároku na bývalé nórske územie.

TRØNDERNES FAGFORENING

Logo

Značka okresu Øst-Trøndelag na hranici s okresom Åre v Jämtlande so symbolom okresu veľmi podobným logu študentských zväzov. (Foto: TF)

V roku 2006 najčítanejšie nórske internetové noviny VG písali o aktivitách TF na hraniciach. Členka TF Anja Gotvasliová vtedy uviedla nasledovné: "Nevzdávame sa, kým nedosiahneme cieľ. Ale môže to trvať dlho." (Foto: Thomas Andreassen, VG)

⁴ Bergen je druhé najväčšie mesto v Nórsku, ktoré sa nachádza na juhozápadnom pobreží, 761 km od nórskeho hraníc s Jemtlandom.

⁵ Trøndernes Fagforening (1903): Vårres kampsaka. Stanovy. Dostupné online: <https://www.karsken.no/Kampsakan> (prístup: 26. 4. 2023).

Obrázky na aktuálnej webovej stránke študentského zväzu prezrádzajú, že sa títo študenti stále stretávajú na trøndelagsko-švédskej hranici, ale zachovávajú určitú mieru diskretnosti, pokiaľ ide o diskusiu o konkrétnych aktivitách. V e-mailovej odpovedi pre Åpenhet z 28. apríla 2023 anonymný zástupca TF objasnil, že informácie týkajúce sa ich hraničného projektu sú dôverné. Dá sa predpokladať, že sa stále snažia dosiahnuť ciele uvedené v stanovách zväzu. Ich základná motivácia na znovuzískanie Jämtlandu, okrem túžby „vziať si späť, čo bolo kedysi naše“, však zostáva nejasná, hoci v pozadí ich konania je jasný zmysel pre humor.

Snímky z aktuálnej webovej stránky TF, na ktorých sú zobrazené nedávne zhromaždenia na hranici medzi Trøndelagom a Jämtlandom (Foto: TF).